

SPRAWOZDANIE

z realizacji w 2022 r.

**“ Gminnego Programu Wspierania Rodziny
dla Gminy Miasta Lipna na lata 2019-2023“**

Ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 wyżej cytowanej ustawy do zadań gminy należy realizacja gminnych programów .

W związku z tym Uchwałą z dnia 6 lutego 2019 r Nr .Uchwały Nr V/19/2019 został przyjęty do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasta Lipna na lata 2019-2021, którego głównym założeniem jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dla dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Zadania tego Programu koncentrują się nie tylko na dziecku, ale całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostaje poza biologiczną rodziną w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Rodzina to najważniejsze środowisko w życiu każdego człowieka, które kształtuje osobowość, system wartości i styl życia. Ważną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami . W przypadku dezorganizacji życia rodziny nie jest ona w stanie realizować podstawowych zadań ,łamane są reguły a zachowanie poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznym.

W 2022 roku rodziny wymagające wsparcia asystenta rodziny mogły skorzystać z takiej pomocy. W tym celu MOPS zatrudnia asystenta rodziny na pełny etat w ramach umowy o pracę. Stanowiło dofinansowanie w ramach „Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2022“.

Wszystkie rodziny objęte wsparciem asystenta przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto powodami trudnej sytuacji życiowej rodzin wspieranych pomocą asystenta są: ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność.

Pod opieką asystenta objętych zostało **24** rodzin tj. **70** osoby dorosłe i dzieci. W 2022 roku na wniosek Sądu Rejonowego w Lipnie 21 rodziny zostały zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny.

Charakterystyka rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny:

- **11** rodzin niepełnych
- **13** rodzin pełnych
- 23 osób bezrobotnych

W rodzinach objętych wsparciem występują dysfunkcje:

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,

- bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- bezrobocie,
- skłonność do picia alkoholu lub innych używek,
- niezaradność,
- ubóstwo,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- niepełnosprawność,
- przemoc w rodzinie.

Asystent rodziny przez pewien czas wspiera rodzinę, aby w przyszłości samodzielnie potrafiła pokonywać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci. Nie prowadzi pracy socjalnej z rodziną, a jedynie towarzyszy rodzicom w wprowadzaniu zmian w ich myśleniu, zachowaniu i otoczeniu koniecznych do tego, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Asystent ma za zadanie zwiększyć poczucie wpływu członków rodziny na własne życie, zwiększyć samoocenę. Indywidualna pomoc służy rozwojowi kompetencji, osiągnięciu wyznaczonych celów, wzbudzaniu wiary we własne możliwości i motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Praca asystenta polega na zindywidualizowanej pracy „w” rodzinie, „z” rodziną, „dla rodziny” (na jej rzecz), przy dominowaniu pracy „z rodziną”. Cechami charakterystycznymi asystowania jest indywidualizacja pracy wynikająca z małej liczby odbiorców, dostosowanie do określonych grup beneficjentów i ich realnych potrzeb, dawanie możliwości skierowania do nich dedykowanego wsparcia. Indywidualna pomoc służy rozwojowi kompetencji poszczególnych członków rodziny, osiągnięciu wyznaczonych przez nich celów, wzbudzaniu w nich wiary we własne możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań, do tej pory uznawanych za niemożliwe. Praca asystenta rodziny przybiera formę socjalno - wychowawczą. Asystent uczy rodziców, jak prawidłowo wychowywać i sprawować opiekę nad dziećmi, między innymi przekazują informacje na temat prawidłowych postaw rodzicielskich, sposobów komunikowania się, metod wychowawczych, uświadamiają rodziców jaką pełnią rolę wobec dzieci, pokazują korzyści z tworzenia pozytywnych wzorców. Dostarczają informacji dotyczących sposobów i miejsc spędzania wolnego czasu z dziećmi. Modelują zachowanie rodziców względem dzieci. W czasie kontaktów z rodziną pokazują, jak spokojnie rozmawiać z dziećmi, jak wydawać polecenia i je egzekwować, jak pomagać dzieciom w odrabianiu lekcji. Prowadzą treningi umiejętności wychowawczych oraz organizacji dnia codziennego, w tym podziału obowiązków między członków rodziny. Zachęcają do okazywania dzieciom miłości. Motywują rodziców do dbałości o edukację i rozwój dziecka, do kontrolowania osiągnięć

szkolnych dzieci, pokazywania korzyści z uczęszczania dziecka do szkoły, przedszkola czy żłobka. Towarzyszą w kontaktach z nauczycielami, pedagogiem. W razie niepokojących objawów w zachowaniu dziecka motywują rodziców do zdiagnozowania poziomu rozwoju, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub innych poradniach specjalistycznych. Działania asystenta rodziny zmierzają do usamodzielnienia i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Celem pracy asystenta jest również osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowią, iż Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny bądź realizowania innych form pracy z rodziną. Rolą asystenta rodziny nie jest powielanie pracy pracownika socjalnego. Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę. Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego, psychologicznego zawodowego, itp.), terapii systemowej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną. Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrzrodzinnych. Terapia rodzin powinna być prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik terapeutycznych. Niezwykle ważnym elementem jest dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz poradnictwa specjalistycznego, psychologicznego i rodzinnego. Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniącą tę funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin – mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych,

czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. 10 Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dzieci w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu, oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny. Do zadań asystenta należy również dokumentowanie pracy z rodziną, dokonywanie okresowej, co najmniej półrocznej oceny sytuacji rodziny i przekazywanie jej podmiotowi zatrudniającemu asystenta. Podstawą działania asystentów rodziny jest plan pracy z rodziną, opracowywany i realizowany we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Opracowany przez asystenta plan pracy z rodziną określa zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, zawiera terminy realizacji zaplanowanych działań oraz przewidywane efekty. Ponadto asystenci rodzin prowadzą karty pracy asystenta rodziny dokumentujące każde spotkanie asystenta z rodziną i opis działań przeprowadzonych z rodziną.

Ilość rodzin objętych nadzorem kuratora rodzinnego – 20 rodzin

Dla każdej rodziny po wcześniejszej ocenie sytuacji został stworzony indywidualny plan pracy, który był realizowany w oparciu o odpowiednio dobrane działania.

W roku sprawozdawczym zrealizowano zgłaszane potrzeby i działania na rzecz rodzin:

- 4 dzieci uczęszcza do przedszkola
- 2 dzieci otrzymało wsparcie psychologiczne
- 11 dzieci uczęszcza do Świetlic środowiskowych przy szkołach podstawowych
- poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Lipnie wydała 1 opinię określającą indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne dziecka.

- 2 dzieci korzysta ze wsparcia w Specjalnym Ośrodku Szkolno - Wychowawczym - wczesne wspomaganie rozwoju.

Dla osiągnięcia lepszych efektów utrzymywany był stały kontakt z placówkami współpracującymi: pracownikami socjalnymi, dzielnicowym, koordynatorem pieczy zastępczej, z wychowawcami placówek opiekuńczo-wychowawczych, służbami zdrowia, jak również placówkami dydaktycznymi na terenie Gminy Miasta Lipna. Nawiązano kontakt z pedagogami szkolnymi oraz nauczycielami w celu uzyskania jak najbardziej kompletnej wiedzy na temat dzieci, pochodzących z rodzin, z którymi współpracuje asystent rodziny. Prowadzona jest systematyczna współpraca z kuratorami sądowymi. Asystent rodziny ponadto uczestniczył w grupach roboczych działających przy Miejskim Zespole Interdyscyplinarnym d/s przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dla podtrzymania efektów, które udało się wypracować z rodzinami konieczna jest stała kontrola, a także wsparcie ze strony asystenta w stosunku do rodzin. Ważnym elementem jest kontynuowanie działań asystenta rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym Ośrodka.

Podsumowanie

Praca asystenta rodziny pozwala na wymierne wsparcie rodzin, które podejmują starania i trud zmiany własnego stylu życia, aby możliwe było wzmocnienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i funkcjonowania społecznego. Charakter działań asystenta w ramach zadaniowego systemu czasu pracy wykracza poza ustalone godziny pracy Ośrodka, co pozwala na indywidualne dostosowanie się do potrzeb rodzin. Praca świadczona przez asystenta rodziny przynosi lepszy efekt, gdy łączy metodę pracy indywidualnej z oddziaływaniem poprzez grupę. Wskazane jest pobudzanie i rozwijanie form pomocy w postaci „grup wsparcia” lub „grup samopomocowych”. Konieczne jest również zapewnienie dla dzieci z rodzin objętych pomocą asystenta miejsc w przedszkolach, aby możliwe było wczesne wspomaganie ich w rozwoju, wyrównywanie deficytów, kontakt z dziećmi z innych rodzin. Wymiernym skutkiem pracy asystentów jest fakt, że rodziny, dotąd postrzegane jako głęboko niewydolne, odnajdują w sobie zasoby i potencjał, na bazie których zaczynają 11 pozytywną zmianę. Dzieci zagrożone odebraniem od rodziców biologicznych pozostają w domu rodzinnym, w którym zaczynają panować jasne, dobre, wzorce postępowania. Dzieci mają szansę na własne, prawidłowo funkcjonujące rodziny w przyszłości. Proces ten jest jednak długotrwały. Rodziny, wielopokoleniowo naznaczone negatywnymi, często patologicznymi zachowaniami i relacjami, uczą się niejako życia na nowo, od początku. Praca asystenta z rodziną stanowi więc proces długotrwały. Z doświadczenia pracy naszego Ośrodka

jednoznacznie wynika, że intensywne wielokierunkowe wsparcie rodzin poprzez asystentów jest właściwą, kompleksową formą pomocy zwiększającą szansę na zmniejszenie wykluczenia społecznego.